

1. Εισαγωγή – Η επιλογή νομικής μορφής

Το πρακτικό ερώτημα που αντιμετωπίζει κάθε υποψήφιος επιχειρηματίας: με ποια νομική μορφή θα υλοποιήσει την επιχειρηματική του ιδέα σε έναν από τους τρεις βασικούς τομείς της οικονομίας (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή). Η επιλογή εταιρικού τύπου δεν είναι τυπική ή δευτερεύουσα, αλλά απαιτεί συνεκτίμηση προσωπικών, κοινωνικοοικονομικών και νομικών δεδομένων: αν θα δραστηριοποιηθεί μόνος ή με συνεταίρους, αν διαθέτει κεφάλαια (χρήμα/είδος), γνώση και εμπειρία στην αγορά, καθώς και αν οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες είναι κατάλληλες.

Ο ενδιαφερόμενος οφείλει να γνωρίζει τις μορφές και τα είδη εταιριών, τη λειτουργία και δομή τους, τις σχέσεις εταιρών–εταιρίας και κυρίως την ευθύνη τους έναντι της εταιρίας και τρίτων, καθώς και ειδικότερες νομοθεσίες, ιδίως φορολογικό δίκαιο. Δεδομένου ότι ο νομοθέτης προβλέπει περιορισμένο («κλειστό») αριθμό εταιρικών τύπων, η επιλογή πρέπει να γίνει μέσα σε αυτό το πλαίσιο, με επίγνωση πλεονεκτημάτων/μειονεκτημάτων κάθε μορφής και αντιστοίχισή της στο είδος δραστηριότητας και στο μέγεθος του επενδεδυμένου κεφαλαίου.

2. Η έννοια της «επιχείρησης»

Παρά τη μεγάλη κοινωνικοοικονομική σημασία των επιχειρήσεων, το ισχύον δίκαιο δεν παρέχει έναν ενιαίο, καθολικό νομοθετικό ορισμό της «επιχείρησης», επειδή η έννοια χρησιμοποιείται σε διαφορετικούς κλάδους (δίκαιο ανταγωνισμού, εργατικό δίκαιο, βιομηχανική ιδιοκτησία, δίκαιο ΕΕ, φορολογικό και λογιστικό δίκαιο) με διαφορετική λειτουργία.

Η νομολογία του Αρείου Πάγου αντιμετωπίζει την επιχείρηση ως σύνολο πραγμάτων, δικαιωμάτων, άυλων αγαθών και πραγματικών καταστάσεων (π.χ. πελατεία, εμπορική φήμη), οργανωμένων σε οικονομική ενότητα από τον φορέα της (φυσικό ή νομικό πρόσωπο), τον επιχειρηματία. Η οικονομική θεωρία ορίζει την επιχείρηση ως αυτοτελή, οργανωμένη οικονομική μονάδα, που μέσω σειράς εμπορικών και οικονομικών πράξεων συνδυάζει τους συντελεστές παραγωγής (φύση, εργασία, κεφάλαιο) με σκοπό την παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών και την προμήθεια της αγοράς, επιδιώκοντας κέρδος.

Το κείμενο υιοθετεί τον ευρύτερο όρο «επιχείρηση», ο οποίος περιλαμβάνει τόσο ατομικές όσο και εταιρικές επιχειρήσεις, δηλαδή τις εταιρείες του εμπορικού δικαίου που επιλέγονται ως φορείς επιχειρηματικής δραστηριότητας (προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες).

3. Κριτήρια κατηγοριοποίησης επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις κατηγοριοποιούνται με βάση πέντε βασικά κριτήρια:

α) ιδιοκτησιακό καθεστώς,

- β) νομική μορφή,
- γ) μέγεθος,
- δ) τομέας δραστηριότητας,
- ε) γεωγραφική έκταση δραστηριοτήτων.

3.1 Ιδιοκτησιακό καθεστώς

Με βάση την ιδιοκτησία, οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε δημόσιες, δημοτικές, ιδιωτικές και μεικτές.

- **Δημόσιες επιχειρήσεις:** κλασική μορφή κρατικής παρεμβατικής δράσης, μέσω της οποίας το Δημόσιο αναλαμβάνει την ευθύνη οικονομικής δραστηριότητας σε ζωτικούς τομείς για την εξυπηρέτηση βασικών κοινωνικών αναγκών (δημόσια ωφέλεια). Παραδοσιακά αφορούσαν παραγωγή/διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, πετρελαιοειδή, μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, ταχυδρομεία κ.λπ. Μετά την απελευθέρωση αγορών και τις ιδιωτικοποιήσεις (ΕΕ, ενιαία αγορά) παρατηρείται περιορισμός της δημόσιας επιχειρηματικότητας.
- **Δημοτικές επιχειρήσεις:** ιδρύονται από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) για εξυπηρέτηση τοπικών αναγκών. Διακρίνονται σε:
 - a. Δημοτικές/κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις, όπου συμμετέχει μόνο ο Δήμος/Κοινότητα και σκοπός είναι η παροχή υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα.
 - b. Ανώνυμες Εταιρείες των ΟΤΑ (αναπτυξιακές, αξιοποίησης ακινήτων, εκμετάλλευσης κοινόχρηστων χώρων, κοινές ΑΕ κ.λπ.), με ευέλικτα και αποτελεσματικά σχήματα για την ικανοποίηση αναγκών της τοπικής κοινωνίας.
- **Ιδιωτικές επιχειρήσεις:** ιδρύονται από ιδιώτες (φυσικά/νομικά πρόσωπα) και λειτουργούν στη βάση κανόνων ιδιωτικού δικαίου. Στόχος είναι η επίτευξη μεγαλύτερων δυνατών εσόδων, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος παραγωγής και τις συνθήκες της αγοράς· αποτελούν κατά κύριο λόγο κερδοσκοπικές μονάδες και τη μεγάλη πλειονότητα των επιχειρηματικών μονάδων μιας χώρας.
- **Μεικτές επιχειρήσεις:** ανήκουν ιδιοκτησιακά τόσο στο κράτος όσο και σε ιδιώτες. Πρόκειται για νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου όπου το κράτος συμμετέχει στο κεφάλαιο χωρίς να έχει πλειοψηφία· υπέρβαση του 50% θα οδηγούσε σε δημόσια επιχείρηση. Οι μεικτές επιχειρήσεις μπορούν να δημιουργηθούν μέσω μερικής ιδιωτικοποίησης, μερικής κρατικοποίησης ή κοινής σύστασης από δημόσιο και ιδιώτες (άρθρο 106 παρ. 3 Σ).

3.2 Νομική μορφή

Με βάση τη νομική μορφή, οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε ατομικές και εμπορικές εταιρείες. Οι εμπορικές εταιρείες υποδιαιρούνται σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές. Βασικές προσωπικές: Ομόρρυθμη Εταιρεία (ΟΕ) και Ετερόρρυθμη Εταιρεία (ΕΕ). Βασικές κεφαλαιουχικές: Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ), Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ).

3.3 Μέγεθος επιχείρησης

Με βάση τον ν. 4308/2014 (ΕΛΠ), οι επιχειρηματικές οντότητες κατατάσσονται σε πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες, με κριτήρια σύνολο ενεργητικού, καθαρό κύκλο εργασιών και μέσο όρο απασχολούμενων. Η κατάταξη αφορά κυρίως ΑΕ, ΕΠΕ, Ετερόρρυθμη κατά μετοχές, ΙΚΕ, αλλά επεκτείνεται και σε ΟΕ, ΕΕ, ατομικές επιχειρήσεις και άλλες οντότητες που υπάγονται υποχρεωτικά στον νόμο.

Υπάρχουν συγκεκριμένα αριθμητικά όρια για κάθε κατηγορία (π.χ. πολύ μικρές: ενεργητικό έως 350.000 €, κύκλος εργασιών έως 700.000 €, έως 10 εργαζόμενοι· μικρές: έως 4.000.000 € ενεργητικό, 8.000.000 € κύκλος εργασιών, έως 50 εργαζόμενοι· μεσαίες και μεγάλες με αντίστοιχα υψηλότερα όρια).

3.4 Τομέας δραστηριότητας

Οι επιχειρήσεις ταξινομούνται επίσης ανάλογα με τον τομέα της οικονομίας στον οποίο δραστηριοποιούνται: πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής.

- **Πρωτογενής τομέας:** επιχειρήσεις που αντλούν καταναλωτικά αγαθά απευθείας από τη φύση (γεωργία, κτηνοτροφία, δασοκομία, αλιεία, εξόρυξη πρώτων υλών κ.λπ.).
- **Δευτερογενής τομέας:** επιχειρήσεις που μεταποιούν τις πρώτες ύλες σε ενδιάμεσα ή τελικά προϊόντα (βιοτεχνίες, βιομηχανίες, οικοτεχνίες, κατασκευές, ενέργεια κ.λπ.).
- **Τριτογενής τομέας:** επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών ή διανομής προϊόντων (λιανικό/χονδρικό εμπόριο, μεταφορές, επικοινωνίες, τράπεζες, ασφάλειες, τουρισμός, εστίαση κ.λπ.).

3.5 Γεωγραφική έκταση δραστηριοτήτων

Τέλος, οι επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται ως **εθνικές** (δραστηριοποίηση εντός μιας χώρας) ή **πολυεθνικές** (ανάπτυξη θυγατρικών/μονάδων στην αλλοδαπή μέσω άμεσων ξένων επενδύσεων). Η απλή διεθνής δράση μέσω εξαγωγών, franchising, licensing ή επενδύσεων χαρτοφυλακίου δεν αρκεί για τον χαρακτηρισμό ως πολυεθνικής· απαιτείται δημιουργία και λειτουργία θυγατρικών στη αλλοδαπή.

Οι πολυεθνικές διαθέτουν σημαντικά κεφάλαια, υψηλή τεχνολογία και τεχνογνωσία, επιτυγχάνουν μεγάλους όγκους παραγωγής με χαμηλό κόστος και συνήθως εγκαθίστανται σε αναπτυσσόμενες χώρες με πρόσβαση σε φθηνές πρώτες ύλες και χαμηλότερους μισθούς.

4. Οι εταιρείες του αστικού κώδικα

4.1 Το σωματείο

Το σωματείο είναι ένωση τουλάχιστον είκοσι προσώπων με μη κερδοσκοπικό σκοπό, που αποκτά νομική προσωπικότητα με εγγραφή σε ειδικό δημόσιο βιβλίο του Πρωτοδικείου της έδρας του. Σκοποί μπορεί να είναι φιλανθρωπικοί, πολιτιστικοί, θρησκευτικοί, αθλητικοί κ.λπ., εφόσον δεν αντίκεινται στον νόμο ή στα χρηστά ήθη.

Παρά τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα, το σωματείο μπορεί να έχει έσοδα από συνδρομές, δωρεές ή ευκαιριακές εκδηλώσεις (χοροί, συναυλίες), τα οποία όμως δεν διανέμονται στα μέλη, αλλά διατίθενται για την επίτευξη των σκοπών του. Η περιουσία σωματείου που διαλύεται δεν διανέμεται στα μέλη. Το καταστατικό πρέπει να ρυθμίζει λεπτομερώς τη λειτουργία, τον σκοπό, την επωνυμία, τους πόρους, τα όργανα διοίκησης, τη Γενική Συνέλευση, τη διαδικασία τροποποίησης και διάλυσης.

4.2 Η αστική εταιρεία (κερδοσκοπική και μη)

Η αστική εταιρεία είναι συμβατική ένωση δύο ή περισσότερων προσώπων που επιδιώκουν κοινό σκοπό –ιδίως οικονομικό– με κοινή συμβολή σε εισφορές. Διέπεται από τα άρθρα 741–783 ΑΚ, ενώ για αστικές εταιρείες με νομική προσωπικότητα μπορούν να εφαρμοστούν αναλογικά διατάξεις του ν. 4072/2012 περί ΟΕ.

Κατά το άρθρο 784 ΑΚ, αν η αστική εταιρεία επιδιώκει οικονομικό σκοπό και τηρηθούν οι όροι δημοσιότητας των ΟΕ, αποκτά νομική προσωπικότητα· η προσωπικότητα διατηρείται μέχρι την περάτωση της εκκαθάρισης. Για την ίδρυση απαιτείται σύμβαση με στοιχεία εταιρών, έδρα/επωνυμία, σκοπό, κεφάλαιο/εισφορές, διάρκεια και εκπρόσωπο, και καταχώριση στο ΓΕΜΗ.

Η ευθύνη διαφοροποιείται:

- Χωρίς νομική προσωπικότητα, οι εταίροι ευθύνονται προσωπικά κατά το μερίδιό τους για τα εταιρικά χρέη (άρθρο 759 ΑΚ).
- Με νομική προσωπικότητα, ευθύνεται η εταιρία και παράλληλα οι εταίροι απεριόριστα εις ολόκληρον, κατά τρόπο που προσομοιάζει στην ΟΕ (νομοθετική εξίσωση με ΟΕ μέσω ν. 4072/2012).

4.3 Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία (ΑΜΚΕ)

Η ΑΜΚΕ επιδιώκει επιστημονικούς, πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς, καλλιτεχνικούς κ.λπ. σκοπούς, με μη διανομή κερδών στους εταίρους. Μπορεί να αποκτά έσοδα (συνδρομές, εκδηλώσεις), αλλά αυτά επανεπενδύονται αποκλειστικά στην επίτευξη των καταστατικών σκοπών, ενώ ούτε κατά τη διάρκεια ούτε στην εκκαθάριση διανέμονται στους εταίρους.

4.4 Επαγγελματικές αστικές εταιρείες

Πρόκειται για ειδική κατηγορία αστικών εταιρειών επαγγελματιών, π.χ. δικηγορικές εταιρείες (ν. 4194/2013) και συμβολαιογραφικές εταιρείες (ΠΔ 284/1993), που επιτρέπουν σε ελεύθερους επαγγελματίες να ασκήσουν συλλογικά το επάγγελμά τους, με ειδικές ρυθμίσεις λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε επαγγέλματος.

5. Εταιρείες του εμπορικού δικαίου – προσωπικές και κεφαλαιουχικές

Οι εμπορικές εταιρείες διακρίνονται σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές.

- **Προσωπικές:** κυριαρχεί το προσωπικό στοιχείο. Στις αστικές προσωπικές (με ή χωρίς νομική προσωπικότητα) επιδιώκεται κοινός σκοπός, ιδίως οικονομικός· στις εμπορικές προσωπικές (ΟΕ, ΕΕ κ.λπ.) ο σκοπός είναι εμπορικός. Οι εταίροι εργάζονται για την επίτευξη του σκοπού και πέραν της εταιρικής ευθύνης φέρουν προσωπική ευθύνη για τα χρέη. Πλεονεκτήματα: απλή σύσταση, καταμερισμός εργασιών, ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση σε σχέση με ατομικές επιχειρήσεις· μειονεκτήματα: απεριόριστη/εις ολόκληρον ευθύνη, εξάρτηση από τις προσωπικές σχέσεις, συνέχιση ευθύνης και μετά τη λύση.
- **Κεφαλαιουχικές:** προέχει το στοιχείο του κεφαλαίου. Χαρακτηρίζονται από οργανωμένα όργανα διοίκησης, ελευθερία μεταβίβασης συμμετοχών, αντεπίδραση σε περίπτωση θανάτου ή πτώχευσης μετόχου και περιορισμένη ευθύνη των εταίρων. Πλεονεκτήματα: περιορισμένη ευθύνη, μεταβιβασιμότητα συμμετοχών, σταθερότητα εταιρίας· μειονεκτήματα: υψηλό κεφάλαιο (ιδίως για ΑΕ), πολύπλοκη φορολογία και διανομή κερδών, απαιτητικές διαδικασίες λύσης/εκκαθάρισης και αυστηρές διατυπώσεις δημοσιότητας.

Το κείμενο σημειώνει ότι, λόγω νεότερων νομοθετικών εξελίξεων, η παραδοσιακή διάκριση προσωπικών/κεφαλαιουχικών έχει «σχετικοποιηθεί», καθώς στοιχεία του ενός τύπου εισάγονται στον άλλο (π.χ. στοιχεία προσωπικής δέσμευσης σε κεφαλαιουχικές και αντίστροφα).

6. Ατομική επιχείρηση

Η ατομική επιχείρηση είναι μορφή προσωπικής επιχείρησης όπου ιδρυτής και ιδιοκτήτης ταυτίζονται, ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα και φέρουν την πλήρη ευθύνη αποφάσεων και διαχείρισης. Είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην ελληνική οικονομία, χαρακτηρίζεται από ευελιξία (γρήγορες αποφάσεις, απλές δομές, μικρό κόστος λειτουργίας) αλλά συνδέεται με απεριόριστη προσωπική ευθύνη και δυσκολίες εξέλιξης/επέκτασης και πρόσβασης σε κεφάλαια.

Η επιχείρηση ταυτίζεται με το πρόσωπο του επιχειρηματία και παύει με συνταξιοδότηση ή θάνατο, αν δεν μεταβιβαστεί. Δεν απαιτείται ελάχιστο κεφάλαιο· αρκεί η άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας.

7. Νομική προσωπικότητα

Νομική προσωπικότητα είναι η απονομή ικανότητας δικαίου και βούλησης σε οργανώσεις που δεν είναι φυσικά πρόσωπα, ώστε να εξυπηρετούνται οι ανάγκες των συναλλαγών και του εμπορίου, κυρίως η οριοθέτηση κινδύνων και ευθύνης. Θεμελιώδης είναι η αρχή του χωρισμού: το νομικό πρόσωπο αποτελεί αυτοτελές υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων με δική του περιουσία, διακριτή από εκείνη των μελών του.

Η δημιουργία νομικού προσώπου αρχίζει με σύσταση και ολοκληρώνεται με διατυπώσεις δημοσιότητας. Το νομικό πρόσωπο αποκτά ικανότητα δικαίου, δικαιοπραξίας και αδικοπραξίας, ικανότητα διαδίκου και δικαστικής παράστασης. Ο αυστηρός χωρισμός παρατηρείται κυρίως στις κεφαλαιουχικές εταιρείες, ενώ στις προσωπικές (π.χ. ΟΕ) εισάγεται διάσπαση του χωρισμού, αφού οι εταίροι ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον με την προσωπική τους περιουσία.

Εμπορικές εταιρείες με νομική προσωπικότητα (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, ναυτική εταιρεία, συνεταιρισμός) και χωρίς (αφανής εταιρεία, κοινοπραξία).

8. Διαδικασία ίδρυσης – ΥΜΣ, πρότυπο καταστατικό, ΓΕΜΗ

8.1 Υπηρεσία Μίας Στάσης (ΥΜΣ) και e-ΥΜΣ

Ο ν. 4441/2016 απλοποίησε τις διαδικασίες σύστασης προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιρειών (ΟΕ, ΕΕ, ΙΚΕ, ΕΠΕ, ΑΕ) με θεσμό Υπηρεσίας Μίας Στάσης (ΥΜΣ) και ηλεκτρονικής ΥΜΣ (e-ΥΜΣ). Ως ΥΜΣ λειτουργούν:

- οι Υπηρεσίες ΓΕΜΗ για ΟΕ, ΕΕ, ΙΚΕ,
- ο συμβολαιογράφος για ΕΠΕ, ΑΕ και όσες εταιρείες συστήνονται με συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Η e-ΥΜΣ είναι ψηφιακή πλατφόρμα για ηλεκτρονική υποβολή/διαχείριση αιτήσεων σύστασης και καταχώρισης στο ΓΕΜΗ, χωρίς φυσική παρέμβαση ΥΜΣ, για εταιρείες που δεν χρειάζονται συμβολαιογραφικό έγγραφο και χρησιμοποιούν πρότυπο καταστατικό.

Οι ενέργειες που πραγματοποιούνται αυτοματοποιημένα μέσω e-ΥΜΣ περιλαμβάνουν: απόδοση αριθμού ΓΕΜΗ και ΚΑΚ, δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου, απόδοση κωδικών πρόσβασης στο ΓΕΜΗ, αποστολή στοιχείων στο TAXISNET για ΑΦΜ, εγγραφή σε Επιμελητήριο, ενημέρωση ΕΦΚΑ, έκδοση ψηφιακά υπογεγραμμένων αντιγράφων σύστασης και βεβαίωσης πληρωμής ενιαίου κόστους σύστασης κ.λπ.

Η πρακτική διαδικασία για τον ιδρυτή περιλαμβάνει: είσοδο στην e-ΥΜΣ με κωδικούς TAXIS, επιλογή σύστασης νέας εταιρίας, ηλεκτρονικό προέλεγχο/δέσμευση επωνυμίας και ΚΑΔ, συμπλήρωση στοιχείων πρότυπου καταστατικού, ηλεκτρονική υπογραφή από όλους τους ιδρυτές (με TAXIS ή εγκεκριμένη e-υπογραφή), ηλεκτρονική πληρωμή κόστους σύστασης και τελική αποδοχή καταστατικού.

8.2 Πρότυπο καταστατικό

Για σύσταση ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ και ΑΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί «πρότυπο καταστατικό», το οποίο περιέχει τις ελάχιστες νομοθετικές απαιτήσεις για έγκυρη ίδρυση, χωρίς εμπλοκή δικηγόρου/συμβολαιογράφου. Η χρήση του είναι υποχρεωτική για σύσταση μέσω e-ΥΜΣ.

Το πρότυπο καταστατικό συμπληρώνεται μόνο στα στοιχεία που διαφοροποιούν την εταιρία (επωνυμία, έδρα, κεφάλαιο, εταίροι, διαχείριση κ.λπ.), ενώ για τα υπόλοιπα γίνεται παραπομπή στους αντίστοιχους νόμους. Παρατίθεται ενδεικτικό πρότυπο ΟΕ, με άρθρα για επωνυμία, έδρα, σκοπό, διάρκεια, κεφάλαιο, μερίδια, διαχείριση/εκπροσώπηση και τελική γενική ρήτρα εφαρμογής ν. 4072/2012 και ΑΚ.

8.3 Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ)

Το ΓΕΜΗ λειτουργεί ως εθνικό μητρώο εμπορικής δημοσιότητας. Η «εμπορική δημοσιότητα» είναι η καταχώριση/δημοσίευση πράξεων, στοιχείων και δηλώσεων στο ΓΕΜΗ· η «συστατική» δημοσιότητα σημαίνει ότι η καταχώριση και ταυτόχρονη δημοσίευση αποτελούν προϋπόθεση για τη γέννηση έννομων αποτελεσμάτων (π.χ. κτήση νομικής προσωπικότητας, τροποποίηση καταστατικού, συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, λύση, διαγραφή κ.λπ.).

Βασική συνέπεια είναι ότι πράξεις που δεν καταχωρίζονται στο ΓΕΜΗ είναι ανυπόστατες ως προς την εταιρία και δεσμεύουν μόνο τα φυσικά πρόσωπα που ενήργησαν. Ο νόμος προσδιορίζει αναλυτικά τις νομικές μορφές που υποχρεούνται σε εγγραφή (ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, ΟΕ, ΕΕ, συνεταιρισμοί, Κοιν.Σ.Επ.,

ευρωπαϊκές μορφές κ.λπ.), καθώς και τα υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιριών και φυσικά πρόσωπα-εμπόρους.